

## Ölümünün 40. Yılında Prof. Dr. Sami Zan'dan Bir Anı\* On the 40th Anniversary of His Death, A Memory from Prof. Sami Zan

Seçil Özçiftçi<sup>i</sup>, Çağatay Üstün<sup>ii</sup>

<sup>i</sup>Araş. Gör., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik AD.

<https://orcid.org/0000-0002-7320-961X>

<sup>ii</sup>Prof. Dr., Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik AD. <https://orcid.org/0000-0001-7834-6616>

Sayın Editör,

Türk tıp tarihinde anatomi alanında etki bırakan ve “Hekim olmak her konuya hâkim olmaktır” deyişiyle hekimliğin çerçevesini genişleten Prof. Dr. Sami Zan (1921-1984) (**Şekil 1**), tıp fakültesinde onun derslerine girmiş öğrencileri tarafından “anatomiye sevdiren hoca” olarak anımsanırdı. Dr. Zan’ın esprili, fıkra ve özdeyişlerle renklendirdiği kendisine özgü ders anlatımı sayesinde anatomi dersinin zorluğunu gidermede başarılı olduğu bilinmektedir. Burada, ölümünün 40. yıldönümü sebebiyle O’nun kısa biyografisine ve kendisiyle alakalı pek bilinmeyen bir anıya yer vereceğiz.

### Kısa biyografisi

Dr. Sami Zan, 1921 yılında Kadıköy/İstanbul’da doğdu. Haydarpaşa Lisesi’ni bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi’ne kaydoldu. Tıp fakültesinin son yılındayken, yeni kurulan Ankara Tıp Fakültesi’ne nakledilmesi üzerine buradan mezun oldu. Mardin’in İdil İlçesi Hükümet Tabipliği görevinde bulunduktan sonra 1948’de İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Enstitüsü’ne başladı. 1946’da Doç. Dr. Mehmet Ali Oya’nın ve 1948’de Doç. Dr. Fazıl Noyan’ın istifa ederek Anatomi Enstitüsü’nden ayrılmaları sonucu (Daha sonra Doç. Dr. Fazıl Noyan 1950 yılında enstitüye bu kez profesör olarak dönmüş ve enstitüdeki çalışmalarına devam etmiş, 1982 yılında emekli olmuştur), Prof. Dr. Zeki Zeren enstitüdeki çalışmalarını neredeyse tek başına yürütmek zorunda kaldığı aynı yıl, 1948’de dört yeni asistan: Dr. İlhan Eralp, Dr. Orhan Kuran, Dr. Sami Zan, Dr. Cevdet Erimoğlu enstitüde göreve başlamıştır. Dr. Sami Zan ise 1955’de doçent, 1966’da profesör olmuştur ve 1977’de de Anatomi Anabilim Dalı Başkanlığı’na getirilmiştir. Bu görevini sürdürdüğü sırada 24 Aralık 1984’de vefat etmiştir.<sup>1-4</sup> Kendisini sevgi, saygı ve rahmetle anıyoruz.

Dr. Zan hakkında temel bir bilgi oluşturacak 1946’lılar Tertip Heyeti tarafından yayınlanmış “1946’lılar ve Fakülte Arkadaşları Albümünde” yer alan kısa bir metni değiştirmeden naklediyoruz:

### 4259 ZAN Sami

(Yurtludur. Yurt No.2001)

(Genel Virtüöz – Dümenj ve freni sağlamsa her yokuşu çıkar)

1921 de İstanbul’da Kadıköyünde doğdu. Haydarpaşa Lisesini bitirdi. Son yıl nakledildiği Ankara Tıp Fakültesi’nin ilk mezunlarından. Ankara Tıp Öğrenci Derneği’nin Kurucu Başkanlığını ifa etti. Askerliğini

\*Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi, 2024;14(3):430-432

DOI: 10.31020/mutfd.1449184

e-ISSN: 1309-8004

Geliş Tarihi – Received: 08 Mart 2024; Kabul Tarihi - Accepted: 25 Haziran 2024

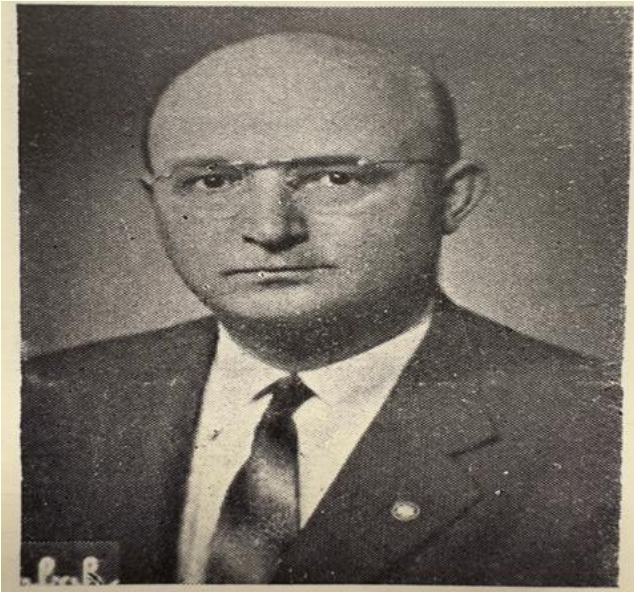
İletişim - Correspondence Author: Seçil Özçiftçi <ozciftciseçil@gmail.com>

Çankırı'da yaptı. Mardin'in İdil ilçesi Hükûmet tabipliğinde bulundu. İstanbul Tıp Fakültesinde Anatomi Doçentidir.

Evlidir. Hakikî bir lidere ve ideal bir hocaya has, birçok üstün hasletleri bünyesinde toplayan nadir bir arkadaşımızdır. En bariz vasfı, inatçı bir dinamizme sahip, kuvvetli bir organizatör oluşudur. Çok güzel konuşur. Kitleyi sel gibi, gayet kolay akıtmaya muktedirdir. İnandığı bir davada Allah'ın izniyle aşamayacağı tepe yoktur. Umumun menfaatine hiçbir şey düşünmeksizin canını feda edercesine koşar. Çok samimî ve mütevazidir. Hayatı pamuk tarlası zannederken, kazık tarlasına düşmüşlerdendir. Çok şendir ve etrafını da şenlendirir. Fakat pek kızgın olduğu zamanlarda çıplak başı panaris misali zonklar. Okumaktan, sevdikleriyle sohbetten sakın ve mütevazî bir ev hayatından hoşlanır. Beş yıl arayla kalbinden iki infarktüs krizi geçirdi. İkincisini henüz geçirmektedir. Biz arkadaşları kendisine acil şifalar dileriz.<sup>5</sup>

#### Dr. Sami Zan'a Ait Bir Anı

Prof. Dr. Sami Zan, anatomide uzman asistandı. Fizik yapısı sanki diğer anatomi hocamız Prof. Dr. Fazıl Noyan'inkinin bir numara büyüğüydü. Aynı mavi gözler, aynı kırmızı güleç yüz... Sami Bey gibi diğer birkaç uzman asistan bize kadavra başında diseksiyon öğretirler, her ay sözlü sınav (vize sınavı) yaparlar, A, B, C diye not verirlerdi. Sami Zan başta olmak üzere hepsinin notu kıttı. Sami Zan bize kadavrada diseksiyon çalışması yaptırırken sık sık ara verir; bir taburenin üzerine çıkarak kalın, tok ve gür sesiyle yaptığı konuşmalarla bizi neşelendirir, moralimizi yükseltirdi. Kadavra pratiklerine yeni başladığımız günlerde, anatomiye ağır bir ders olarak görüyor, bu yükün altından nasıl kalkacağımı düşünüyordum. Sami Zan Hoca yanıma gelmiş, (o zaman ben onun için herhangi bir öğrenciydim, adımı bile bilmezdim) sanki beni çocukluğumdan beri tanıyormuş gibi: "Sen bu kadar şeyden yıkılacak adam mısın?" demiş ve eklemişti: "Sendeki o gözler anatomiye latilokum şekeri gibi yutar." Gerçekten öyleymiş. Sami Beyi de anatomiye de sevdim. Üçüncü dönemde kulak anatomisi çalışıyorduk. Kulak konusu kitapta 50-60 sayfa tutuyordu. Ayrıntıları anlamak, akılda tutmak kolay değildi. Sami Bey bir tabureye çıkarak: "Arkadaşlar! Kulak üç bölümdür; dış kulak, orta kulak, iç kulak. İç kulak üçe ayrılır: antrum ve mastoid hücreleri, timpan boşluğu, östaki borusu... Gerisine kulak asmayın" dedi. Zamanla belleğinizde ancak bu kadar kalacak demeye getiriyordu.<sup>6</sup>



Şekil 1. Prof. Dr. Sami Zan (1921-1984)

**Bilgi**

Çıkar çatışması yoktur. Araştırmayı destekleyen kurum ve/veya kuruluş yoktur.

**Araştırmacı Katkı Oranı Beyanı**

Seçil Özçiftçi: Fikir, tasarım, veri toplama, analiz ve yorum, literatür tarama, makale yazımı.

Çağatay Üstün: Fikir, tasarım, denetleme, veri toplama, analiz ve yorum, literatür tarama, makale yazımı eleştirel inceleme.

**Kaynaklar**

1. Kerimoğlu C. Anatomi. Unat EK, editör. Dünya'da ve Türkiye'de 1850 Yılından Sonra Tıp Dallarındaki İlerlemelerin Tarihi. İstanbul: 1988. ss: 26-31.
2. Ord. Prof. Dr. Sami Zan. Erişim Tarihi: 04.03.2024. Erişim Adresi: [https://www.abdiibrahim.com.tr/Uploads/bilimsel\\_gundem/52\\_Bilimsel\\_Gundem\\_Sayi\\_52.pdf](https://www.abdiibrahim.com.tr/Uploads/bilimsel_gundem/52_Bilimsel_Gundem_Sayi_52.pdf)
3. Şeker M, Yüzbaşıoğlu N. A Different Approach to Anatomy Education: "Sami ZAN, Professor of Anatomy, MD". Balkan Med J 2016; 33:6-7.
4. Beyin Takımı 2017: "Bir Sonraki Kuşak". Erişim Tarihi: 04.05.2024. Erişim Adresi: <https://yavuzdizdar.com/beyin-takimi-2017-bir-sonraki-kusak/>
5. 1946'lılar Fakülte Arkadaşları Albümü. Anıl Yayınevi, İstanbul; 1961.
6. Üstün Ç, Akçiçek E, Akçiçek F. Hekim Tabip Doktor Onlardan Anılar. 2. Baskı. Üstün Ç, editör. Bornova, İzmir. Ege Üniversitesi Basımevi; 2014: 18-19.